

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2013 m. liepos 26 d. *

Paminėtos S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 80-osios metinės

Prieš 80 metų, 1933-ųjų liepos 15-ąją, Lietuvos lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas, garsieji „Lituanica“ pilotai, be nusileidimo skridę

publikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvy-

das Pocius, kitų ministerijų, kariuomenės atstovai.

Pagerbiant Lietuvos lakūnus Ščecine Šv. Jokūbo katedroje buvo aukojamos šv. Mišios, prie S. Dariaus ir S. Girėno atminimo lentos Lietuvos vadovybė padėjo gėlių. Prezidentė Dalia Grybauskaitė įteikė padėkos raštus dylikai Lenkijos piliečių, populiarinančių S. Dariaus ir S. Girėno vardą ir puose-lėjančių lakūnų atminimą.

Pščelniko miške, kuriamo sudužo garsioji „Lituanica“, į Garbės sargybą prie S. Dariaus ir S. Girėno paminklo stojo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos kariai.

(keliamas i 8 psl.)

S. Dariaus ir S. Girėno memorialas Kauno Šančių karių kapinėse

37 valandas 11 minučių, įveikė 6 411 kilometrų. Tai buvo antras tuo metu skrydžio be nusileidimo pasiekimas aviacijos pasaulyje, jė-jęs į transatlantinių skrydžių istoriją.

Zenono Šiaučiulio nuotr.

Tai mano misija!

Labdaros ir paramos fondas „Jauniems“ rengia jaunimo pilietiškumo ir patriotiškumo ugdymo projektą „Misija Sibiras“. Nuo projekto vykdymo pradžios lietuvių tremties ir įkalinimo vietose Sibire jau apsilankė vienuolių jaunimo ekspediciją, su-tvarkiusi apie 90 lietuviškų kapinių ir susitikusių su ten gyvenančiais lietuviais.

Projekto idėja gimė dar 2005 metais Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos Asamblejoje priėmus rezoliuciją dėl jaunimo patriotiškumo. Šioje rezoliucijoje teigama, jog Lietuvos jaunimas yra patriotiškas, tik pat riotiškumą jis suvokia ki-

taip, nei prieš tai buvusios kartos, todėl jam nėra galimybė jį parodyti visuomenei suprantamomis „tradici-némis“ priemonėmis. Tai ir paskatino imtis tokios jaunimo iniciatyvos.

2013 metų ekspedicija

Šių metų projekto „Misija Sibiras'13“ dalyviai išvyko į ekspediciją Tiumenės srityje. Tai vienos iš Rusijos Federacijos srities centrų ir miestas Vakarų Sibire, abipus Tūros, prie Transsibiro geležinkelio. Tai vienas seniausių Sibiro miestų, stambus pramonės centras. Tiumenė įkurta 1586 metais totorių miesto Čingi Tūros vietoje. 17 am-

žiuje per mieštą ėjo prekybos kelias į Kiniją. 18 amžiaus pabaigoje ir 19 amžiuje veikė kalinių persiuntimo kalėjimas; tarp kalinių buvo 1794, 1830–1831, 1863 metų sukilimų dalyvių, knygnešių. Čia kalėjo ir 1863 metų sukilimo dalyvis poetas Julius Anusavičius. 1946 metais į Tiumenės sritį buvo atitremta estų, lenkų, kelios lietuvių šeimos. 1947 metų gruodį at-

Kviečiame į sąskrydį „Su Lietuva širdy“

Už savaitės visi sugužėsime į Ariogalą, 23 kartą susitiksime Dubysos slėnyje.

Siekdama padėti LPKTS filialų nariams atvykti į sąskrydį „Su Lietuva širdy“ Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vadovybė dar vasario 26 dieną visų savivaldybių me-rams ir administracijų vadovams išsiuntinėjo raštus, prašy-dama skirti transportą, o liepos 10 dieną tokius raštus išsiuntė pakartotinai.

Gerbiami LPKTS filialų pirmininkai, dėl transporto ke-lionei į Ariogaloje vyksiantį sąskrydį prašome kreiptis į sa-vivaldybes.

Nuo 8.30 val. prie Ariogalos gimnazijos (Vytauto g. 94) ir Ariogalos Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios (D. Rudzinsko g. 2) vyks sąskrydžio dalyvių registracija. Užsiregistravusieji gaus šventės lankstinukus.

Nuo 9 val. iki 10 val. nuo Ariogalos gimnazijos du mikroautobusai veš į Dubysos slėnį negalinčiuosius dalyvauti ei-senoje, o nuo 16 val. iki 17 val. – parveš atgal.

(keliamas i 7 psl.)

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas atstovui įteikė suvenyrinį LPKTS šaliką

Strončikas „Misija Sibiras“ Monikos Dovidaitės nuotr. tiniai dirbo statybose, elekt-rinėje, plytinėje. Po penkių metų lietuviams leista grįžti į tėvynę.

(keliamas i 2 psl.)

Išlydėta „Misija Sibiras“

(atkelta iš 1 psl.)

Penktajame – šeštajame dešimtmetyje Tiumenėje veikė koncentracijos stovykla (kaliniai dirbo pramonės įmonėse krovėjais), miesto apylinkėse – didelė pataisos darbų kolonija.

Projekto tikslai: puoselėti istorinę atmintį bei jaunimo patriotiškumą; skatinti kartų dialogą ir tarpusavio supratimą ypač aktualiaus Lietuvos naujausių laikų istorijos klausimais; formuoti teigiamą patriotiško ir pilietiško jaunimo įvaizdži visuomenėje; prisiminti ir pagerbti žuvusius bei nukentėjusiuosius nuo vieno juodžiausių 20 amžiaus Lietuvos istorijos puslapių; visuomenei priminti, kad Sibiras – tai ne tik Rusijos teritorija, bet labai plati savoka–metafora, talpinanti savyje ir kitas šiuolaikinių NVS valstybių teritorijas, i kurias buvo tremiami žmonės; įamžinti Tiumenės sritiję (Rusijos Federacijoje) kalėjusių tautiečių atminimą, pagal galimybes šioje teritorijoje sutvarkyti lietuvių tremtinių kapus; susitikti su lietuviais, vis dar gyvenan-

čiais Sibire. (šaltinis: <http://www.misisasibiras.lt/2013>)

Išlydėtuvinės

Jau dvylaktoios ekspedicijos „Misija Sibiras‘13“ penkiolikos vaikinų ir merginų grupė iš Vilniaus geležinkelio stoties į Rusijos Federacijos Tiumenės sritį buvo iškilmingai išlydėta liepos 17-ąją – Pasaulio lietuvių vienybės dieną. Šios ekspedicijos vadovas – žinomas ir patyręs keliautojas, fotografas ir operatorius, „gyvoji Sibiro enciklopedija“ – Gintautas Alekna ekspedicijos grupė pasitiks jau Sibire.

Išlydėti ekspedicijos dalyvius atvyko politikai: Europos Parlamento nariai – šio projekto globėjas prof. Vytautas Landsbergis, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė; Seimo nariai – Donatas Jankevičius, Paulius Saudargas, Kazys Starkevičius, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, Seimo kancleris Jonas Milevičius.

Kalbėjė politikai nuoširdžiai linkėjo jaunesniems Lietuvos pasiuntiniams gerai

ivykdyti misiją, laimingai sugržti į Tėvynę. Išvykstantiejiems jie perdaivė dovanų ir suvenyrų – vėliavų, gintarų, knygų apie tremtį, ženklelių su Lietuvos simbolika, duonos ryšulėlių.

Šiose išlydėtuvinėse dalyvavo ir LPKTS valdybos pirminkas Edvardas Strončikas. Savo trumpoje kalboje jis pažymėjo, kad Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, šiaisiai metais švenčianti savo veiklos 25 metų jubiliejų, jau daugybė metų vykdo svarbias misijas – rezistencijos ir tremties atminimo įamžinimo, jaunimo ugdymo pilietine, tautine ir patriotine dvasia, ir kad panašią misiją vykdo ir „Misija Sibiras“. Palankėjės, kad ekspediciją Sibiro šiaurėje lydėtų gimtinės šiluma, įteikė suvenyrinį LPKTS šaliką.

Misijos dalyviai į Lietuvą planuoja grįžti rugpjūčio 1 dieną. Jos dalyvių mes laukime ir rugpjūčio 2–3 dienomis Ariogaloje vyksianti saskrydyje „Su Lietuva širdy“.

„Tremtinio“ inf.

LPKTS valdybos posėdyje

Liepos 20 dieną (šeštadienį) Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis. Veiklą apžvelgė valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas. Jis pasidžiaugė, kad Vyriausybės kanceliarija gerai įvertino projekto vykdymą.

LPKTS valdybos pirmininko pavaduotoja Jūratė Marcinkevičienė sakė, kad LPKTS priklausantį pastato Putvinskio g. 37, Kaune, detalusis planas jau parengtas.

LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis kreipėsi į valdybos narius ir posėdyje dalyvavusius LPKTS apskričių koordinatorius, kad jie paragintų filialų pirmininkus bendradarbiauti su miškų urėdijomis ar vietas savivaldybėmis dėl partizanų bunkerų atstatymo bei jų aplinkos sutvarkymo, nes Generalinė miškų urėdijayra Vyriausbei pasižadėjusi tvarkytis bunkerų vietas, irenti privažiavimus.

P. Jakučionis atkreipė dėmesį, kad senokai buvo surengtas LPKTS tarybos posėdis. Yra nemažai svarstyti klausimų, tarp jų ir susijungimas su LPKTS bendrijai – dėl susijungimo gali spręsti tik filialai. Nutarta LPKTS tarybos posėdži surengti rugėjo 7 dieną.

LPKTS pirmininkas informavo, kad šiaisiai metais be „Laiko atodangų“ 2-osios dalių bus išleista dar viena knyga „LPKTS pareiškimai, rezoliucijos“. Joje jis publikuoja visi per 25 metus išplatinti LPKTS dokumentai.

P. Jakučionis taip pat pripastatė „Kultūros barų“ išleistą Eglės Marcinkevičiūtės-Vittig knygą „Nacionalinės etikos griuvėsiai, arba kaip nužudyti valstybę jos intelektualų rankomis“. Šio leidinio 100 egzempliorių LPKTS gali įsigyti už pusę kainos.

Valdybos pirmininkas aptarė pasiruošimą saskrydžiui „Su Lietuva širdy“. Jis džiaugėsi, kad AB „Kauno vandens“ geranoriškai sutiko saskrydžiui paskolinti didelės galios elektros generatorių. Jis taip pat informavo, kad saskrydyje bus teikiamaus priimti keturios rezoliucijos, kurių tekstai dar koreguojami.

E. Strončikas papasakojo, kaip ruosiami LPKTS 25-mečio šventei: ieškoma rėmėjų, rengiamos knygos, parodos, kita vaizdinė medžiaga.

LPKTS atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė informavo, kad žygis „Didžiosios Kovos apygardos partizanų takais“ įvyks rugpjūčio 14 dieną.

Kitą valdybos posėdžių nuspėsta rengti rugpjūčio 17

dieną Anykščiuose. Dieną prieš posėdį, tai yra, rugpjūčio 16-ąją, šiaime mieste vyks LPKTS Anykščių filialo organizuota sveikatos gerovei skirta konferencija, kurioje dalyvauti pakvesti Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų, Seimo sveikatos reikalų komiteto atstovai.

LPKTS Vilniaus apskriebies koordinatorius Juozas Stanėnas informavo apie Griškių, Elektrėnų, Ignalinos, Lentvario, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų ir Ukmergės filialų bei Vilniaus skyriaus veiklą ir būklę. Jis pagailestavo, kad tik Ignalinos, Ukmergės filialai ir Vilniaus skyrius registruoti Registrų centre. Kai kurie filialai realiai neegzistuoja.

LPKTS žymenis „Už nuopelnus Lietuvali“ nutarta skirti šiemis LPKTS Panevėžio filialo nariams: Genei Danutei Rozenbergei – 1-ojo laipsnio, Reginai Pleškienei – 2-ojo, Onai Aušrai Banevičienei, Marijonui Mincei, Kaziui Dūdai – 3-iojo laipsnio.

LPKTS Šiaulių filialo pirmininkė Valerija Jokubauskienė padėkojo Telšių apskriebies koordinatoriui Feliksui Šukšteriui už aktyvią ir buvusius tremtinius suburančią veiklą.

„Tremtinio“ inf.

Dviveidystė teisinėje Lietuvoje: vieniems tuo pat, kitiems – kada nors

Viena iš karščiausių šių dienų aktualijų – liepos 1 dienos Konstitucinio Teismo (KT) nutarimas, skelbiantis, kad valstybės tarnautojų ir teisėjų algos iš dalies sumažintos neteisėtai ir nuo spalio mėnesio tai turėtų būti ištaisyta.

„Teisinis reguliavimas, kuriuo dėl ekonomikos krizės sumažinti valstybės tarnautojų ir teisėjų pareiginės algos (atlyginimo) koeficientai, valstybės tarnautojų priedų už kvalifikacines klases, statutinių valstybės tarnautojų priedų už kvalifikacines kategorijas dydžiai, priešrauja Konstitucijoje įtvirtintai teisei gauti teisingą apmokejimą už darbą, konstituciniu teisinės valstybės principu, o teisėjų atlyginimų sumažinimą nustatantis teisinis reguliavimas – ir teisėjų bei teisėjų nepriklausomumo principu“, – teigiama KT pranešime spaudai. Neprieštaravusiu Konstitucijai pripažintas įstatymas, kurio 2009 metų viduryje sumažintas bazinis dydis, taikomas teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų atlyginimams apskaičiuoti.

Cia taip pat tvirtinama, kad įstatymu leidėjas privalo nustatyti asmenų patirtų pradimų kompensavimo mechanizmą, kad valstybė per protingą laikotarpį teisingai – tiek, kiek patirtieji pradimai buvo neproporcionali, – juos kompensuočia.

Nors Seimo plenariniai posėdžiai dabar nevyksta, o Ministras pirmininkas ketina atostogauti, į šį KT verdiktą sureaguota labai atsakingai. Juk kalba sukasi apie valstybinkų ir teisėjų atlyginimus!

Vardan teisingumo reikėtų priminti ir 2012 metų vasario 6 dienos KT nutarimą, kuriuo buvo įvertintos kitų įstatymų nuostatos, kuriomis buvo sumažintos pensijos dirbantiems pensininkams, taip pat ir valstybinių pensijų maksimalaus dydžio riba.

Pagal šį KT nutarimą, valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, paskirtos ir mokamos pensijos gali būti mažinamos, tačiau tai darant privalu paisyti konstitucinių lygiateisiškumo, proporcinguoju principu, nustatyti tolygų, nediskriminacinių pensijų mažinimo mastą, o sumažintos pensijos galėjo būti mokamos tik laikinai, numaičius dėl pensijų sumažinimo susidariusių praradimų kompensavimo mechanizmą.

Kas liečia Valstybinių pensijų įstatyme numatyti Lietuvos Respublikos 1-ojo ir 2-ojo laipsnio nukentėjusių asmenų, pareigūnų ir karių bei mokslininkų valstybinės

pensijas, jų sumažinimas taip pat buvo pripažintas priešraujuančiu Konstitucijai.

Turbūt nereikia priminti, kad valstybinės 1-ojo ir 2-ojo laipsnio pensijos bei nukentėjusių asmenų pensijos buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams taip ir liko neatkurtos – jų atkūrimas praėjusių metų pabaigoje buvo paaukotas vardan minimalaus atlyginimo padidinimo.

Kol kas iš valdančiųjų pušės nieko nekalbama ir apie sumažintų valstybinių socialinio draudimo pensijų kompensavimą. Stai Lietuvos pensininkų reikalų taryba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos birželio 12 dieną į visus aukščiausius šalies vadovus kreipėsi klausama, kada bus kompensuotos pensijos: „LR valdžia dabartiniu metu dėl sumažintų valstybinių socialinio draudimo pensijų, kurios buvo mokamos ekonomikos krizės metais (2009–2011), yra skolinta šalies pensininkams 1 115 milijonų litų. Apmaudu, kad skola ne tik negrąžinama, bet pensijų kompensavimo juridinė bazė, kaip to reikalauja ekonomikai atsigaunant pardarytas Konstitucinio Teismo priimtu sprendimų įpareigojimas, neparengta iki šiolei ir net nerengiama. Lietuvos pensininkų reikalų taryba, atsižvelgdama į Lietuvos pensininkų nerimą dėl sumažintų valstybinių socialinio draudimo pensijų kompensavimo sprendimo vilkinimo, Tarybos posėdžiuose vien šiaisiai metais jau du kartus svarstė šį klausimą“.

Toliau kreipimesi yra aiškinama, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Lietuvos pensininkų reikalų tarybos posėdžiuose informavo, kad šis klausimas yra sprendžiamas aukščiausiu politiniu lygmeniu. Ministerijos specialistai taip pat informavo, kad šiuo klausimu jokie teisės aktai dabartiniu metu nerengiami. Buvo pasakyta tik tiek, kad turimomis ministerijos žiniomis šio klausimo sprendimai bus priimami 2013 metų ketvirtame ketvirtyste.

Vis tik apibendrinant valdžios požiūrių dėl minimus KT nutarimus, su ironija reikia pripažinti, kad operatyvus ir konkretus dėmesys KT nutarimui, kuriuo raginama grąžinti sumažintus valstybės politikų, tarnautojų ir teisėjų atlyginimus bei numatyti jų patirtų nuostolių kompensavimą, pirmau prieš senatvės pensininkų patirtų nuostolių kompensavimą.

(keliamas į 7 psl.)

Ivykiai, komentarai

Juodojoje buhalterijoje baltų dėmių nebūna

Tikrai nesumeluosių sakydamas, kad retas vidutinio ir vyresnio amžiaus tautietis neatsimena garsiai nuskambėjusių „Sekundės“ banko, holdingų aferų, teisėtvarkos vargais negalais pričiuptų aferistų stašaičių ir petrikų. Tarp tų laikų ir dabarties skirtumas tik vienas – anų laikų aferistams neužteko sumanumo prasibrauti į politiką (o gal jie dar buvo nereikalingi?). O šiandien matome daugybę prieštarungos reputacijos žmonių, nardančių aukštuo se politikos sluoksniuose. Gal ir nebūtų sunku suprasti jų tikslus, tačiau šiandieninai veikėjai gudrūs – nestokodami nežinia kokiu būdu igytų pinigų jie geba manipulioti visuomenės nuomone, prasibrauti į aukščiausią valdžią ir joje išlikti. Baisiausia, kad tokiems tipams vešti padeda žmonių naivumas ir nenuovokumas. Na, ir „artimojo užsienio“ suinteresuotumas nestabili politine situacija mūsų valstybėje. Beje, tos „artimojo užsienio“ valstybės filiuose, kurie knibždėte knibžda mūsų televizijų ekranuose, tokiems veikėjams prisiriamas bukų, žiaurių, jokių moralinių skrupulų nejauciančių, tačiau pinigais aptekusių „naujujų rusų“ vaidmuo. Neatpažįstate? Nenuostabu – mūsiškis veikėjas nėra tiesmukiškas konkurentų galabintojas ir priimtyvus narkotikų dileris. Jis įkopė į politinės valdžios aukštumas, išplaukė į tarpautinius vandenis ir panau dojo savo padėtį milijonams krautis bei mulkinti Lietuvos valstybę. Ir vis dėlto Viktoras Uspaskichas priėjo liepto galą. Tiesa, garantijos, kad jis nusivers nuo lieptoto, nėra – V. Uspaskichas ir jo bendrai dar turi teisę kreipitis į Apeliacių teismą.

Vilniaus apygardos teismo kolegija, vadovaujama teisėjos Daivos Prantytės-Zalieckienės, dėl apgaulingos Darbo partijos buhalterijos tvar kymo ir beveik keturių milijonų litų mokestinių prievo lių vengimo kaltais pripažino Darbo partijos savininką Viktorą Uspaskichą, jo bendrininkę Vitaliją Vonžutaitę, partijos finansininkę Mariną Liutkevičienę ir partietį Vytautą Gabšį. Po įvairių „susir gymų“, prašymų ir reikalavimų, po Seimo nario ir euro parlamentaro mandatų priedangų panaikinimo teismui pagaliau pavyko išnagrinėti bylos medžiagą ir priimtinuo-

sprendi – teisėjų kolegija nusprendė V. Uspaskichui skirti 190 MGL dydžio baudą ir galutinę ketverių metų laisvės atėmimo bausmę, ją atliekant pataisos namuose. V. Vonžutaitė teismas pripažino kalta ir skyrė 180 MGL dydžio baudą ir trejų metų bausmę, ją atliekant pataisos namuose. V. Gapšiui skirta 35 750 litų bauda. Darbo partijos finansininkai M. Liutkevičienei skirta 20 tūkstančių litų bauda, o dėl mokesčių vengimo ji privalės atliskti vienerių metų laisvės atėmimo bausmę pataisos namuose.

Teismui užteko įrodymų, kad Darbo partija 2004–2006 metais gaudavo pajamas, kurios nebuvo deklarujamos ir buvo slepiamos nuo atitinkamų valstybinių institucijų. Per ši laikotarpį Darbo partija gavo apie 24 milijonus litų pajamų, kurios buvo nuslėptos vengiant sumokėti mokesčius, nuslėptos ir 23 milijonus siekiančios išlaidos. Žinoma, paslaptyje liko ir tikrieji Darbo partijos rėmėjai ir finansuotojai. O gaila – galbūt paaiškėtų, kad tie rėmėjai – „artimajame užsienyje“. Juk ne šiaip sau ten V. Uspaskichas randa prie globstį, matyt, ir po teismo verdikto į Rusiją jis išvyko neatsitiktinai.

Norint suprasti V. Uspaskichico atvejį, verta prisiminti jo praeitį. 2004 metais žurnale „Ekstra“ (Nr. 47) Arnoldas Lukošius paklausė: „Kas jūs, Viktorai Uspaskichai?“ Vakarietiškos demokratijos valstybėse toks straipsnis būtų sukėlęs sprogusios bombos efektą, deja, pas mus jis atgarsio nesukėlė, kita vertus, to ir reikėjo tikėtis valdant socialdemokratams. Kas gi tame straipsnyje buvo tokio sensacingo? Ogi V. Uspaskichico stebėtinai greito praturtėjimo ir politinės sékmės istorija. I Lietuvą šis traktorininkas, šaltkalvis suvirintojas atvyko 1985 metais, vėliau buvo išsiųstas į Suomiją, o 1987 metais apsigyveno Kėdainiuose su žmona baltaruse. 1988 metais išstojo į Maskvos Plechanovo liaudies ūkio institutą, tačiau jo nebaigė (aukštajį išsilavinimą jis išgijo (kas dabar išdrįstų pasakyti, kokiui būdu?) 1999 metais Lietuvoje). 1991 metais Lietuvos pilieciu V. Uspaskichas tapo vedės lietuviatę Jolantą Blažytę, prieš tai įkalbėjesskyryboms savo pirmają žmoną, kurią išsiuntė į Žlobiną (tačiau ją ir vaikus remia mate-

rialiai). Verslą šis būsimasis Lietuvos pilietis pradėjo 1990 metais, prekiaudamas smulkia duju įranga. Tačiau sekėsi prastai, 1993 metais bendrovė buvo likviduota. 1991 metais atidarė parduotuvę, tačiau ji taip pat nepadarė jo turtuoliu (1995 metais buvo likviduota). 1993 metais V. Uspaskichas Kėdainiuose tapo žinomu: per tarpininkus įsigijo centrinį Kėdainių kinoteatrą su pustrečio tūkstančio kvadratinių metrų sklypu. Po kapitalinio remonto kinoteatras virto didžiuliu prekybos centru. 1993–1994 metais prasidėjo „Vikondos“ koncerno era. Idomus sutapimas – 1993 metais prasidėjo „Vikondos“ ir investicinės finansinės bendrovės „Nektura“ kova dėl įtakos Kėdainiuose, kuri bai gési „Nekturos“ prezidento E. Kučinsko nužudymu ir didžiosios dalies „Nekturos“ darbuotojų perėjimu į „Vikondą“. Na, tuos laikus išgyvenė žmonės tikrai prisimena, kad neaiškios reputacijos verslininkų nužudymai buvo įprastas reikalas, tad nenuostabu, kad ir V. Uspaskichas saugojo savo gyvybę – tuo rūpinosi buvęs KGB Kėdainių poskyrio viršininkas papulkininkis Jurijus Kudrešovas.

1994 metų lapkritį „Vikonda“ Lietuvoje pradėjo pardavinėti „Gazprom“ gamtines dujas, už jas šiam Rusijos tiekėjui atsiskaityda ma prekėmis ir statybos pasauginis. Idomu tai, kad tik „Vikondos“ antrinėms mėsos perdibimo įmonėms Rusija be trikdžių davė licencijas įvežti Rusijon savo produkciją, o kitos kur kas didesnės Lietuvos mėsos perdibimo įmonės tokią licenciją negavo. Per trejus metus „Vikonda“ ir Lietuvos–Rusijos įmonė „Stella Vitae“, iš kurios vėliau „išsirutuliojo“ „Dujoteka“, tapo Rusijos duju tiekimo monopolininkėmis.

Pasak straipsnio autorius A. Lukošius, „Vikondai“, norinčiai įsitvirtinti Lietuvos ekonomikoje, reikėjo didelių finansinių injekcijų. Jos atėjo doleriais iš dviejų vokiečių ir amerikiečių firmų – šeši milijonai JAV dolerių 1995 metais buvo pervaсти į asmeninę V. Uspaskichico sąskaitą LVKB Kėdainių skyriuje. Tačiau dar įdomesnė yra tais metais įkurtos „Jangila Incorporated“ veikla: birželį Didžiosios Britanijos Mergelių salose tokiu pavadinimu įre gistruota neapmokestinamoji

kompanija finansinių operacijų priedangai. Jos prezidentu paskiriamas Erlandas Petrūnas. Jo biografija irgi verta dėmesio – gimęs 1963 metais, po mokslų Vilniaus K. M. Čiurlionio menų mokykloje buvo išsiųstas į Italiją, iš kur 1986 metais persikraustė į JAV. 1993 metais parvyko į Lietuvą V. Uspaskicho kvietimu, su kuriuo jis teigė esąs pažystamas nuo 1986 metų. Kaip sovietmečiu meno mokyklos absolventas atsidūrė Italijoje ir paskui JAV, kaip 1986 metais jis susipažino su traktorininku, šaltkalviu suvirintoju – kitas klausimas, tačiau „Jangila Incorporated“, pasak A. Lukošiaus, veikė štai ką: „Po to, kai „Vikonda“ su „Gazprom“ atsiskaitydavo prekėmis ir pasauginis, „Lietuvos dujos“ ir „Stella Vitae“ atsiskaitydavo su „Vikonda“ JAV dole riai už dujas, tačiau pinigus pervesdavo koncerno neapmokestinamajai įmonei „Jangila“, kuri „Gazprom“ nurodymu pinigus išskirstydavo po įvairių šalių bankus. Dalis pinigų grįždavo „Vikondai“ ir koncerno antrinėms įmonėms. Dėl nuslėptų „Jangilos“ 270 milijonų litų mokesčių Panevėžio apygardos prokuratūra buvo iškėlus išaudžiamają bylą, tačiau teisėjas, remdamasis faktu, kad E. Petrūnas neregistrotas Lietuvoje, pripažino bylą Lie tuvos teismui neteisinginga“. Taip „Vikondos“ koncernas, sukūrės struktūrą didelės apimties tarptautinėms finansinėms operacijoms vykdysti ir legalizavęs dideles sumas, pradėjo dalyvauti politiniam gyvenime. Pirmiausia jis perėmė visą valdžią Kėdai nių savivaldybėje, paskui pa siekė Seimą.

Straipsnio pabaigoje A. Lukošius pateikė tokią išvadą: „Koncerno „Vikonda“ struktūra skirta tarptautinėms finansų operacijoms, panaudojant tarpines firmas ir bankus pervesti pinigus į užsienio bankus, nuslepant tikrajų pinigų kilmę ir savininkus. Koncernas daro poveikį politiniams ir ekonominiams procesams – iš pradžių vieno regiono, o po šių Seimo rinkimų (2004 metais – red. past.) ir visos valstybės mastu. Pagrindinė „Vikondos“ veiklos sritis iš pradžių buvo energetikos išteklių pirkimo ir pardavimo operacijos. Remiantis pasauline praktika, galima tvirtinti, kad Rusijos specia lių tarnybų priedangos or-

ganizacijos daugiausia užsii ma strateginių žaliavų ir energetikos išteklių pirkimo ir pardavimo operacijomis, kurios leidžia per trumpiausią laiką be didelių investicijų ir sudėtingų technologijų gauti didžiausią pelną ir sukaupti milžinišką kapitalą, būtiną valdyti vienos ar kitos šalies politinius procesus“.

2004 metais V. Uspaskichas, atėjės į politiką, kaip naujos Darbo partijos vadas, tapo ūkio ministru ir ēmė sau naudinga linkme kreipti ES lėšas. Cia jis persistengė, todėl 2005 metais teko atsisveikinti su ministro portfeliu. Bet iš politikos jis nedingo – labai jau patogu pasirodė ma chinacijas dengti politikos skraiste. Deja, dar 2004 metų rudenį Valstybės saugumo departamentas ēmė domėtis partijos juodosios buhalterijos reikaliukais – juk nenu slėpsi taip lengvai daugiau nei dvidešimties milijonų. Kuo baigėsi VSD smalsumas – žinome. Negana to, ramų „verslo be mokesčių“ gyvenimą sudrumstė nepaklusni įmonės darbuotoja Dalia Budrevičienė, paviešinus „vokelių“ istoriją ir sukėlus darbiečių savininkui labai nemalonų samoningos visuomenės ir mokesčių institucijų smalsumą.

Taigi linksmasis vyrukas, mėges tyčiotis iš visų, kas tik jam nepatiko, dabar turės pri tili. Ogal ir visam laikui dings iš mūsų padangės – galbūt ši kartą nebenorės grižti į Rusijos, kurioje vieną kartą jau slėpēsi nuo mūsų teisėtvarkos institucijų. O kaip dėl bausmės, paklausite? Nežinia, nes Rusija nusikaltelių neišduoda Lietuvai. (Idomu kodėl?)

Kai kuriuos dalykus, apie kuriuos A. Lukošius „Ekstroje“ rašė prieš devynerius metus, šiandien galime vertinti kitaip, tačiau V. Uspaskichico vaidmuo mūsų šalies politiniame gyvenime galutinai paaiškėjo – jo veikla, nes varbu, politinė arverslo, tapo politinio nestabilumo šalyje garantu. Būtų naivu tikėtis, kad visiems V. Uspaskichico gerbėjams atsivers akys ir jie supras, kokiam veikėjui talkino ir kiek tai kainavo ir dar kainuos mūsų valstybei. Laimė, Vilniaus apygardos teismo sprendimas šiek tiek išklibino „uspaskichinio verslo“ modelio pamatus, o tai nau dinga mūsų šaliai.

Gintaras MARKEVIČIUS

Pabaiga. Pradžia Nr. 27

Užaugau, iškenčiau visus vargus, suprantu ir priimiu gyvenimą su visomis jo spalvomis – sudėtingą ir nelengvą. Tačiau vienintelio dalyko ir šiandien negalima suprasti, nei politikų išmintimi paaškinti. Ar nesusirges visas pasauly, jeigu iki šiol atvirai ir griežtai nepasmerkė tų „šviesios komunizmo ateities“ kūrėjų, kurie žudė, trėmė ir kaninkino okupuotų valstybių vyros ir moteris, kas visam laikui sužeidė trapų vaikystės pasauly? Netikiu, jog kada nors bus pasmerkti kartu su kaltininkais ir smurto vykdytojai. Netikiu, kad siaubingos trėmimų akcijos vykdytojai vaikų akyse išvydo pasmerkimą ir neapykantą ar pajuto gilių dvasinių vaikystės pasipriehšinimą vergo daliai? To negalės atleisti kartų kartos!

Ką atsakyti dabar i susikaupusi jau močiutės Lidiros klausimą, kai politiniame pasaulyje gyvenime tiek daug melo?

Dar minutėlę patylėjus, prisiminkime vaikystę tremtyje: Syktyvkare abu su broliuku susirgome. Netrukus ir mama atgulė. Visi smarkiai viduriavome, temperatūra – aukščiausia. Patekome į ligoninę, iš kurios po dviejų savaičių išėjome visiškai išsekė, bejėgiai. Mus nuvežė į Dyrnovo plytinės gyvenvietę ir sugrūdo kaip daiktus valgyklon ant grindų. Sirgo ir daugiau tremtinių moterų ir vaikų. Paskui išskirstė į senus, sukaltus iš lentų, vienaukščius barakus. Mažas kambarėlis: kampe skarda dengta plyta, kuri sunkiai pašildydavo vėjų prapūčiamą baraką. Viename sukaltame iš lentų gulte turėjome tilpti trise. Kitame kambarėlio kampe – mažas stalelis. Iškart užpuolė gausybė blakių ir kitokų parazitų. Dar nespėjusi po ligos atgauti jėgų mamą ir kitas, net senas, sigruliujančias, alkanas tremties išgabeno ir paskirtė po darbo vietas. Mama pyne tinklus, éjo rinkti į mišką žabarų šluotoms, plytinėje stumdė plytų prikrautus vagonelius. Gal po metų viena lietuvių parūpino mamai darbą plytinės raštinėje. Tuo metu ten labai trūko raštingų žmonių, o mama gerai mokėjo rusų kalbą ir turėjo finansininkės specialybę. Beje, valdininkai tremtinių nepageidavo. Vyrai buvo išvežti į sunkiųjų darbų lagerius, o moterys su vaikais jiems buvo tiesiog nenaudingos. Bet buhalteris, kuris priémė mamą dirbtį, pasirodė esas malonus, kultūringas žmogus.

Pastebéjome, kad vietiniai gyventojai komiai nemégė rusų ir vadindavo juos tiesiog „špana“. Jie vis klausinėdavo tremtinių, už ką mus išvežė iš namų? Kas mes tokie? Ką blogo padarėme? I visus klausimus atsakė lai-

kas ir tremtinių darbas.

Mama dirbdavo nuo ryto iki vakaro, o mudu su broliuku tuo metu būdavome vaikų darželyje. Kankino nuolatinis alkis. Vėl rudenį ir pavasarį tremtiniai eidavo į laukus rinkti sušalusią bulvių. Pasirinkę ir sutrynę kepdavo jas ant geležinės krosnies. Valgyti jas buvo neįmanoma. Mama slėpė nuo mūsų ašaras akyse. Ir vieną po kito keitė atsivež-

Gavome pirmą siuntinuką ir tetos laiškelį. Nepaisant geisenių naujienu, mama jautėsi vis blogiau, dažniau sirgulavo. Netruko ateiti nelaimė: 1946 metų kovo 30 dieną matytė mirė.

Netekti motinos – vaikui didžiausias skausmas. Mamos mirties liudijime buvo užrašyta: III laipsnio distrofija. Po „lengvu“ melu paslėptas baisiausias žodis – badas!

Lidija su vyru Alvydu Semaška prie Petro Monstavičiaus portreto

tus drabužius į lajaus lėkštę ar maišelį avižų, kurias grūsdavo ir, nupūtusi sėlenas, virdavo buizą. Mes, vankai, dar ši tą pavalygti gaudavome darželyje.

Atėjus 1942 metų pavasariui abu su broliu vėl susirgome. Broli išvežė į vieną ligoninę, mane į kitą. Sapnavau Tatuką, regėjau – einame abu per žydičią pievą... Sapne buvau laiminga: savo namuose, mūsų pievose... O kitą rytą mama pasakė, kad broliukas ligoninėje mirė. Verkiau... Skaudžiai gėlė klausimas: už ką, kodėl turėjo mirti brolis ir daug kitų vaikų? Tada dar nesupratau, kad į vaikiską klausimą net suaugusieiams niekas niekada neatnagys. Mama liūdėjo, jutau – tyliai naktimis verkdavo. Kartą pirtyje pamačiau, kokia mano mamyte sutinus. Išgirdusi moterų kalbas, labai išsigandau, – prisimena Lidija.

1944 metais prieš Kalėdas sulaukėme pirmos džiugios žinutės iš Lietuvos ir gavome pirmą piniginę perlaidą. Sužinojome, kad mano tėtis gyvas. Atvirlaiškis buvo parašytas rusų kalba. Mama labai rūpinosi dėl tévelio likimo ir savo laiškuose „tarp eilučių“ bandė pasakyti, kad pasitrauktu iš namų. Tévelis apie Kalėdas su brolio, kuris tuo metu buvo Vokietijoje, sūnumi Edmundu išvyko į Skaudvilę. Ten kurį laiką mokytojavo, vėliau persikėlė į Pagėgius. Gaudavome iš jo atvirlaiškius rusų kalba. Matyt, kitaip parašyti laiškai nebūtų mūsų pasieke.

Atejo 1945 metų vasara.

garsindamas, tai man ir nebuvovo sakoma, kas atvyksta manęs pasiūmti. Tik buvo pasakyta, niekam apie tai nesigirti ir neprasitarti.

Pagaliau atėjo taip ilgai laukta diena! Vis dar nežinojau, kad atvažiuos tévelis. Tik tikėjau ir laukiau, laukiau... Ir jis atvažiavo. Įėjo į kambarį, pasisveikino ir paklausė: „Ar pažisti mane?“ Šūkelėjau su nuostaba: „Tévelis!“ Pažinau, nors atmitynu buvo išlikes kitoks téčio vaizdas, visai nepanašus į atvykusio. Jis buvo apsirengęs kariško kirpimo milo švarku, koki tuomet vadindavo „stalinuvke“, galife kelnėmis ir avejo sunkiais auliniais batais. O mano minityse tévelis visada buvo apsirengęs pilku kostiumu ir rankose laikantis tarpukariu madingą laždelę. Tévelis apkabinė, apglébė mane. Pasédėjusi jam ant kelių staiga išbėgau į kiemą. Labai skubėjau pasigirti: Tévelis atvažiavo! Iš paskos išėjusi Kedienės duktė Laima pakvietė sugrįžti į kambarę. Tada tévelis paklausė manęs, ar nepasakiau, nepasigyriau kam nors? Išsigandus neprisipažinau, kad jau pasigyriau pirmam praeivui. O paskui visą savaitę bijojau ir jaudinausi, ar neatsitiks kas nors blogo.

Našlaičių namų vadovai pasiūlė paimti iš globos namų visus našlaičius lietuviukus ir net skyrė jieims sausą davinį. Vadovas sutiko parvežti daugiau vaikų, negu buvo leista saraše, ir dar keletą, kuriuos parvežti prašė patys tévali. Nepabūgo! Komijos valdžios atstovai taip pat šito sarašo nepaisė ir netikrino. Tokiu būdu Petru Monstavičiu su Marcelijumi Ignatavičiumi teko vežti į Lietuvą vietoje šeoliokos net 36 vaikus. Kelionės metu turėjo daug rūpesčių, kaip juos pamaitinti, nes kelionė labai užtruko.

„Pagaliau atėjo ilgiasiai laukta diena: grįžtame į savo namus! Į laivą vaikus nuvedė mano tévelis. Liepė visiems drausmingai eiti būriu, o laive greitai išsiskirstyti kas kur, apsidairyti, paskui pasklisti povisą laivą. Kai išplauksime, buvo įsakyta vėl visiems susirinkti pas vadovą.

Plaukėme namo! Buvo linksma, įdomu, džiugu. Smalsiai apžiūrinėjome laivą. Tik išlipus iš pasiekus geležinkelio stotį, gyvuliniai vagonai priminė buvusių baimę... Toliau į Lietuvą keliauome tokiuose pat gyvuliniuose vagonuose, kaip ir į tremtį 1941 metais.

Lietuvoje mus priglaudė Vilniaus pirmieji vaikų namai. Maloniai sutiko, pamaitino, nusiprausėme. Mus aprenge drabuželiais, labdaros būdu gautais iš amerikiečių. Nužiugau gavusi gražų raudoną paltuką.

Direktorė Vyšniauskaitė mūsų ilgai nelaikė, pasistengė kuo skubiau atvykėlius išdalyti giminėms.

Aš jau Lietuvoje! Tik savū namučių mes jau neturėjome. Gyvenau su tėciu Pagėgiuose. Prieš pat mokslo metų pradžią tėtis persikėlė gyventi į Kauną, nes pajuto, kad saugumas juo domisi. Išvyko jis slėpdamas, kad kas nors neatpažintų bėglio iš areštinių ir nepaskustų saugumui.

Vėliau už drąsą parvezti dvigubai daugiau vaikų, nei buvo leista, šios misijos oficialiam vadovui Marcelijui Ignatavičiui teko aiškintis saugume.

Tėtis jau gyveno Kaune. Jam teko keisti profesiją, todėl dirbo ir mokėsi. 1955 metais baigė Kauno veterinarijos akademiją ir įgijo zootechniko specialybę. Jis žinojo, kad teisininko ateitis beteisėje valstybėje – ne jam. Bet tvirtai tikėjo, kad Lietuva atkurs nepriklausomybę, aiškindavo man amžinas tiesas: jokia valdžia, net ir stipriausia imperija – ne amžina! Istorija parodo, kad žlugo ir labai galinos valstybės, kurios savo viešpatavimą įteisino jėga.

Greitai į Kauną atsikėlė gyventi ir tévelio sesers šeima, nепанорусi savo gyvenimo kaime susieti su kolūkine santvarka. Gyvenome vieni kitus paremdami, padėdami.

Esu dėkinga téciui už rūpestį, išugdytą pareigos ir pagarbos žmogui jausmą, tikėjimą ateitim. Dažnai pagalvoju: kas iš mūsų, našlaičiai likusiu vaikų, būtų užaugę? Ką skirtų likimas svetimoje šalyje, jeigu niekas mumis nebūtų pasirūpinęs? Mes, likę našlaičiai, tada nežinojome, kokiai žodžiai įsakyti Tėvynės ir namų ilgesi. Tik laukėme dienos, kada sugrįsime į savo kraštą.

Lidija Monstavičiūtė-Semaškienė dabar jau garbus amžiaus mama ir močiutė. Su tokia pat meile, kokią patyrė iš tévų ir nelaimėje į globojusių žmonių, ji perdarė vailkams tylių džiaugsmą, puoselėjodama tvirtą tikėjimą, kad sekimė ir gražios vilčiai po gimtinės namų stogu. Mama ir močiutė Lidija tarytum tylių priesaką perdarė vaikams tyra, šventą šeimos pagarbą. Vaikai dirba Lietuvai. Tegul taip ir būna: kada visiems sunku, Tėvynėje labiausiai reikia meilės žmogui ir pasiaukojimo. Gimtinei reikia šeimos, neišblaškytos po visą pasauly! Oji pati, nepaisydamama tekusiu sunkiu likimo išbandymu vaikystėje, laiminta tuo, kad vaikai ir vaikaičiai yra šalia.

Pagal Lidijos MONSTAVIČIŪTĘ-SEMAŠKIENĖS prisiminimus parengė Janina SEMASKAITĖ

Aplankėme Vilnių

Liepos 13 dieną LPKTS Ukmergės filialo nariai viešėjo Vilniuje. Aplankė Genocido aukų muziejų, Tuskulėnų memorialinių kompleksą ir Jame esantį kolumbariumą – sovietinio totalitarinio režimo aukų amžinojo poilsio vietą.

Genocido aukų muziejuje jautėmės lyg nukeliavę atgal 50–70 metų ir vėl susidūrė su sovietų agresijos faktais. Pastato rūsyje išlikęs atviras senas kalėjimas, įsteigtas 1940 metais (beje, išlikęs iš esmės nepasikeitęs). Jame buvo kalinami kovotojai už žmogaus teises ir disidentai.

Pirmame ir antrame aukštose – muziejaus ekspozicijos. Čia eksponuojami žemėlapiai, nuotraukos ir dokumentai, bylojantys apie partizaninį karą (1944–1953 metais), atspindintys sovietinės baudimo sistemą, darbą ir kalinijų gyvenimo sąlygas lajeriuose. Stenduose išvydome ir savo tremties vietas, net draugų nuotraukų.

Garbaus amžiaus žmonės neslepė, jog lankydami šias ekspozicijas jautė stipresnį širdies plakimą, galvos svaidulį, akyme kaupėsi ašaros. Sios patalpos skleidžia negatyvą energiją. Ne veltui sakoma, kad ten, kur buvo žudomi žmonės, mirties aušra dar ilgai persekiros žmones.

Išvykė tėsėme Tuskulėnų memorialiniame parke. Parėigūnai, kunigai, nacionalinio pasipriešinimo lyderiai (15 skirtinės tautybių) – visi buvo laikomi KGB kalėjimuose, giliai po žeme esančiuose tamsiuose rūsiuose ir čia žauriai kankinami bei žudomi, vėliau slapta palaidojami šio parko teritorijoje. Vykdant archeologinius tyrinėjimus rasti žmonių palaikai byloja apie baisius, nežmoniškus sovietų veiksmus, kurių buvo imtasi, siekiant igyvendinti sovietinio genocido planus. Daugiau nei 700 sovietinio saugumo nužudyti aukų perlaidota Tuskulėnų Rimties parko kolumbariume. Iš jų tik 55 asmenys identikuoti. Kolumbariumą puošiančios mozaikos, sukurtos menininko Gitenio Umbras, simbolizuoją likimą, laimę ir laisvę.

Kelionė tėsėme Europos geografiniame centre. 1989 metais Prancūzijos nacionalinio geografijos instituto mokslininkai nustatė, kad Europos geografinis centras yra Lietuvoje, už 26 kilometrų į šiaurę nuo Vilniaus. Ši centrą puošia garsaus lietuvių skulptoriaus Gedimino Jonukėlio kompozicija, skirta Lietuvos įstojimui į ES pažymėti, – balto granito kolona, kurios viršu juosia žvaigždžių karūna. Visi išvykos dalyviai įsiminome

Sveikiname

*Lai metų našta Jums nebūna sunki,
Lai niekad negėsta vilties kibirkštis.*

Geros sveikatos ir Dievo palaimos garbingo 85-ojo gimtadienio proga linkime **Vaclovui GLADKAUSKUI**.

LPKTS Jurbarko filialas

* * *

85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusių politinius kalinius **Aleksandrą ir Algirdą ČIURLIUS**.

*Prisišaukti tautą ne kiekvienas gali,
Jūs protėvių dvasia vis šaukėt ją
Su raudomis ramunių ir berželių,
Su Laisvės paukštės giesme širdyje.
Iš prišaukėt – bažnyčių bokštai spindi,
Laisvės šviesa tirpdo tremties ledus.
Išnyko priebländų klasingi vingiai –
Vergais jau žmonės niekada nebus.*

(Janina Marcinkevičienė)

Būkite laimingi, nugalėjė Magadano vargus. Telydi Jus Aukščiausiojo palaima.

LPKTS Kauno skyrius

* * *

*Ačiū už triūsq,
Už meilę, už laiką,
Mums dovanotas
Dienas ir mintis.*

*Sveikatos, mieloji,
Tau linkime ir džiaugsmo!
Laiminga lai
Plaka širdis!*

80-ojo jubiliejaus proga sveikiname **Cecilią DIRSKUTĘ-CEPLIAUSKIENĘ**, buvusią Irkutsko sr. Taišeto r. Bodaibo tremtinę.

Šeima

* * *

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Kauno filialo narę **Adelę KANIAUSKIENĘ**.

Linkime Dievo palaimos, geros sveikatos, sėkmės, gražių ir prasmingų gyvenimo metų.

LPKTS Kauno filialas

LPKTS Ukmergės filialo nariai Europos geografiniame centre bendroje nuotraukoje.

Paskutinė kelionė stotelė – Kernavėje, pirmojoje Lietuvos sostinėje, kur glūdi senojo mūsų tautos istorija. Pasivaikščiojė po Kernavės teritoriją, pasižvalgė nuo klebonijos bokšto, pavargę, bet kupini įspūdžių, sugrįžome į autobusą ir pajudėjome namų link.

LPKTS Ukmergės filialo inf.

Sveikiname

*Juk žinai – nebegriš atgalios, kas praeina,
Negali nei sustot, nei palaukt negali.
Gal gerai, jog atrodo, kad metai praeina,
O gyvenimas lieka dar vis ateity.*

Nuoširdžiai sveikiname liepos mėnesį gimtadienį šventusius LPKTS Rokiškio filialo narius: **85-ojo jubiliejaus proga – Verą TUPALSKIENĘ, 80-ojo – Eleną BUTĖNĘ-PRAKOPIENĘ, Jadvygą MAŽEIKIENĘ, Birutę SKARDŽIUKIENĘ, Joną VOGULĮ, 75-ojo – Antaną SMALSKĮ, Romualdą TUPALSKĮ, 70-ojo Algirdą Antaną LABAKOJI**.

Linkime kasdieninės laimės, sveikatos ir Dievo palaimos.

* * *

80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį Irkutsko sr. Zemos r. C.Chazano tremtinį, LPKTS Tauragės filialo tarybos narį **Juozą BERNECKĮ**.

*Tegul visos dienos dovanaja
Jums džiaugsmo,
Te niekada nepavargsta
Jūsų rankos.
Tegul bégantys metai atneša
Jums geros sveikatos,
Laimės valandų,
Dievo palaimos.*

LPKTS Tauragės filialas

* * *

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Stanislovą BIDVĄ**, Lietuvos šaulių sąjungos Telšių apskrities Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės narį, Lietuvos laisvės armijos karių ir rémėjų sąjungos narį, buvusį Komijos tremtinį. Linkime geros sveikatos, ilgų gyvenimo metų, visada lydinčios sėkmės.

Lietuvos laisvės armijos karių ir rémėjų sąjunga

* * *

Gražios 75 metų sukakties proga sveikiname buvusią tremtinę **Nijolę NORKIENĘ** ir 55 metų gimtadienio proga – jos dukterį, tremtyje gimusią **Reginą NACIENĘ**.

*Tegu žiedai išpuoš kiekvieną šventę,
Te veidus puošia šypsena.
Tegu krūtiniai džiaugsmas neaplenkia,
Ir laimė nesibaigia niekada.
Sveikatos Jums ir ilgiausią metų.*

LPKTS Tauragės filialas

* * *

Garbingo 75-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Alytaus filialo tarybos narį **Petą POTEIŪNĄ**.

*O laikas slenka. Sidabrinės gijos,
Užpusto, panaikina praeitin takus.
Būk tvirtu qžuolu, kuris šalnų nebijo,
Sukviesk prie židinio senus draugus.*

LPKTS Alytaus filialas

* * *

70-ojo jubiliejaus proga sveikiname **Mariją Danutę IBENIENĘ**. Linkime stiprios sveikatos, prasmingų gyvenimo metų, asmeninės laimės ir Dievo palaimos.

LPKTS Kauno filialas

* * *

Garbingo 70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Algirdą MONTVIDĄ**, paskutinio Žemaičių apygardos vado Vlado Montvydo-Žemaičio sūnū, Klaipėdos apskrities jūrų šaulių 3-iosios rinktinės Palangos 6-osios kuopos narį, Lietuvos laisvės armijos karių ir rémėjų sąjungos tarybos narį. Linkime, kad visada lydėtų sėkmę, kad neapleistų sveikata ir ištvermę.

Lietuvos laisvės armijos karių ir rémėjų sąjunga

* * *

Buvusiam partizanui, aktyviam antisovietinio pasipriešinimo dalyviui **Henrikui KLIMAŠAUSKUI** Valstybės dienos proga Prezidentė įteikė Vyčio Kryžiaus ordino Riterio kryžių. Nuoširdžiai sveikiname ir linkime sveikatos, stiprybės ir kūrybiškumo.

LPKTS valdyba

Tėsinys.
Pradžia Nr. 27

Taip ir buvo. Visi prižiūrėtojai aplieido zoną. Kitą dieną nė vienas kalinsky neišėjo į darbą, o dirbusieji naktinėje pamainoje, iš ryto negrįžo į zoną. Nuo tol nakčiai barakai jau nebuvo rakinami. Kitą dieną prasidėjo derybos tarp kalinių įgalioto komiteto ir lagerio administracijos. Kaip ir buvo tikėtasi, viršininkai kalbėjo „viršininkisku“ balsu ir tai sudarė „katės ir pelės“ žaidimo vaizdą. Kaliniai atsisakė kalbėtis su lagerio administracija, pareikalojo iškvesti komisiją iš Maskvos, kurioje būtų Komunistų partijos Centro komiteto atstovai.

Cia būtina pasakyti, kad tuo pat mūsų akciją parėmė 6-os Gorlago zonos kalines moterys. Ta zona buvo arti mūsų. Sukilimo dvasia persikelė į 4-ą zoną, kurios kaliniai dirbo kartu su mumis miesto statyboje. O taip pat prisiunę 1-a zona, kurios kaliniai dirbo rūdos kasykloje ir 2-a zona – anglakasių Kajerkanė. Vėliau sukilo ir 3-ia katorgininkų zona. Tad visas Gorlagas, visos šešios zonas, daugiau nei 30 tūkstančių politinių kalinių, gindami savo teises ir gyvybę, atsisakė vydyti Gorlago viršininkų nurodymus, pareikšdami, kad kalbėsis tik su kompetentingais atstovais iš Maskvos.

Viršininkai „veikia“

Lagerio administracija ėmėsi „darbų“. Pirmiausia,

Liepos 16 dieną Šiaulių filialo tarybą su didele ramunių puokštė pasitiko telšiškiai. Apsilankę Telšių filialo būstinėje ir apskieptę suvenyrais išskubėjome į ekskursiją, kurioje pamatėme miesto puošmenas ir sužinojome daugybę įdomių faktų: skulptūroje „Žemaitijos gaublys“ pažymėtos vietas atitinka realų žemėlapį, o Telšiai, kaip ir Roma, stovi ant septynių kalvų. Skulptūra „Žemaitijos legendos“, vaizduojanti žemaitukus ir meškiukus ant nugaros nešančią mešką – Žemaitijos motiną, priemonėliai liudyje vis dar gy-

diningą Šv. Antano Paduviečio katedrą. Katedros vartuose meniškai pavaizduota Žemaitijos istorija, o aikštėje esančiuose reljefuose prasminges ženklais ir lakoniškomis meninėmis priemonėmis išprasmintos žmogiškiosios būties nuostatos, tokios,

gai“ buvo išlydėti „namučio“. Kažkas iš kalinių supjaustė ugniaugesių prijungtas vandens žarnas. Kilo sumaištis ir vėl derybos nutrūko. Viršininkams dar kartą buvo pasakyta, kad derybos bus galimos tik su Maskvos valdžios atstovais, kurie turės tam įgaliojimus.

Taip prasidėjo eilinės derybos. Jų metu, lyg niekuo dėti, įzoną, paeiliui, pamažu suėjo, sakyčiau, apie 200 NKVD karininkų. Tyliai prislinko prie 5-o barako ir apstojo ji, lyg atkirsdami nuo vienos zonas. Keliolika karininkų suėjo į baraką ir pareikalavo visų tame esančių kalinių, susirinkti daiktus ir skubiai išeiti iš zonas.

Penktas barakas buvo didelis, tame gyveno mažiausiai 400–500 kalinių. Be abejos, jie paklusno ir, kas su daiktais, kas be daiktų, iš barako išejo. Lauke kilo sumaištis ir tuo pat iš zonas subėgo gal tūkstantis kalinių. Tokiu būdu tie karininkeliai pateko į visišką kalinių apsuptyj. Karininkams buvo pasakyta pamažu, atsargiai eiti ten, iš kur atėjo. Taip įsibrovėliai kalinių apsuptyje „iškilmin-

Vytautas ŠVAGŽDYS,
Norilsko Gorlago politinių kalinių sukilimo dalyvis

Prisiminimai po 60 metų

pateiktus klausimus sprendė konkrečiai ir išsamiai. Tuoju pat buvo išspręsta: leisti nuimti nuo drabužių ir asmeninių daiktų „asmeninius“ numerius, neužrakinėti naktinis barakų; leisti neribotai susirašinėti su artimaisiais ir gauti iš jų siuntinius; iš dalių už darbą mokėti pinigais; leisti pasimatymus su artimaisiais; nepersekioti sukilimo aktyvistų ir kalinių komiteto narių; teisti šaudžius į kalinius seržantą. O klausimus dėl bylų ir bausmių peržiūrėjimo jie pažadėjo, jog perduos aukštėsnei valdžiai Maskvoje.

Kaliniai įspareigojo nutrauktis sukilių ir testi darbą. Susitarkymui buvo leista pora dieną neiti į darbą.

Tragiška sukilio baigtis

Išvažiavus Maskvos komisijai, mūsų 5-os zonas viršininkai paskelbė 5-os zonas naikinimą, nes per daug priartėjo miesto gyvenamųjų namų statyba. Mus visus perivedė į 4-ą zoną, kuri buvo maždaug už 1,5 kilometro nuo mūsų zonas. Per tundrą išstātė sargybą, padarė laisvą keilią, kuriuo mes turėjo laisvai judėti ir mes, pirma kolona, pajudėjome. Nepriėjus 4-os zonas, už kalvelės tundroje, mus pasitiko „kaip baliuje“ išstatyti stalai, už jų sėdėjo

viršininkai ir pradėjo pagal sarašus mus tikrinti, nukreipdami ką į kairę, ką į dešinę, ką tiesiai.

Bet čekistai vėl „prašovė“ – 5-oje zonoje buvo dviejų aukštų barakas, o nuo jo sto- go ir pro stoglangius buvo matomas visas kelias, kurį mes turėjome nueiti, ir likusieji zonoje matė, kad mus susstabdė, kad mus skirsto, ko pagal susitarimą lagerio valdžia negalėjo daryti.

Likusieji 5-e zonoje tuoju pat viršininkams pareiškė, kad dėl vykdymų pažeidimų daugiau niekas iš zonas niekur neis. Kilo sąmyśis, viskas prasidėjo iš naujo, vėl sukiliamas. Mūsų „rūšiuotojai“ tuoju pat nutraukė savo veiksmus, o mus visus suvarė į 4-ą zoną. Visas derybų darbas liko su- gadintas ir vėl dėl to kalti mūsų viršininkai.

Vietinė valdžia, nerasda- ma kitos išeities, liko ištikima bolševikų idealams, nuspren- dė panaudoti ginklus. 1953 metų birželio 29-osios naktį NKVD kareiviai, gavę savo vadų įsakymą, šaudydamis į kalinius, įsiveržė į 5-ą zoną ir tokiu būdu privertė nutraukti sukilių.

Ziauriai mušant lazdomis ir kareiviškais kastuvėliais, buvo numalšintas sukiliimas 6-oje moterų zonoje. Paskutinius, jau rugpjūtį, sušaudė 3-ioje katorgininkų zonoje. Tik taip „tarybų“ valdžia su- gebėjo išspręsti jų pačių iš- provokuotą politinių kalinių sukilių Norilsko Gorlage.

(Bus daugiau)

Žemėje daug dangaus

LPKTS Šiaulių ir Telšių filialų tarybos nariai buvusio tremtinio Karolio Kazlauskio sodyboje

kaip: „Gyvenk tiesoje“, „Žmogus žmogui“, „Žemėje daug dangaus“...

Vėliau nuvykome į buvusio tremtinio Karolio Kazlauskio sodybą. Ten tikrai daug dangaus, nes gyvena tokie geri, taurios širdies žmonės. Šeštų hektarų skly-

pas paverstas rojumi žemėje – gėlės, gėlės ir vejos. Viskas prižiūrėta, išpuoselėta. Namų šeimininkai užaugino du savo vaikus ir tris svetimas mergaites. Visi jau suaugę, baigę mokslius. Šiuo metu Kazlauskai augina du našlaičius broliukus. Ir iš

kur tiek gerumo, tiek širdies silumos...

Bendravimas čia prasidėjo Lietuvos himnu ir tylos minute. Vėliau dalijomės prisiminimais, vaišinomės, klausėmės šeimininko mamos, einančios devintą dešimtį, sukurtų eilėraščių. Dieviška dvasia pleveno tarp mūsų, nes visur tvyrojo begalinis nuoširdumas. Kieme užtraukėme daina „Žemėj Lietuvos“, įsiamžinome nuotraukoje. Traukiniu grįžė namo buvome laimingi, mums visiems užaugo gerumo sparnai.

Dėkojame LPKTS Telšių filialo pirmininkei Reginai Chmieliauskienei ir visiems filialo tarybos nariams už nuoširdumą ir parodytą dėmesį. Telaimina Aukščiausiasis Jus ir Jūsų darbus!

Valerija
JOKUBAUSKIENĖ

Kviečiame į saskrydį „Su Lietuva širdy“

(atkelta iš 1 psl.)

**Sąskrydžio „Su Lietuva
širdy“ programa
Rugpjūčio 2 d. (penktadienis),**

Jaunimo diena:

11 val. jaunujų šaulių, skautų varžytuvės;

15 val. programa merginoms ir vaikinams „Amatų erdvė“;

LPKTS 25 metų veiklos paroda;

19.30 val. video paskaita

apie partizanų kovas.

Karų istorijos klubo „Grenadierius“ programa (partizanų stovykla, mūšio inscenizacija);

Susitikimai ir pokalbiai su būvusiais partizanais, ryšininkais, tremtiniais prie laužo.

Rugpjūčio 3 d. (šeštadienis),**Susitikimų diena:**

9.30 val. Lietuvos kariuomenės pučiamųjų orkestro programa (Ariogaloje, Vytauto gatvėje);

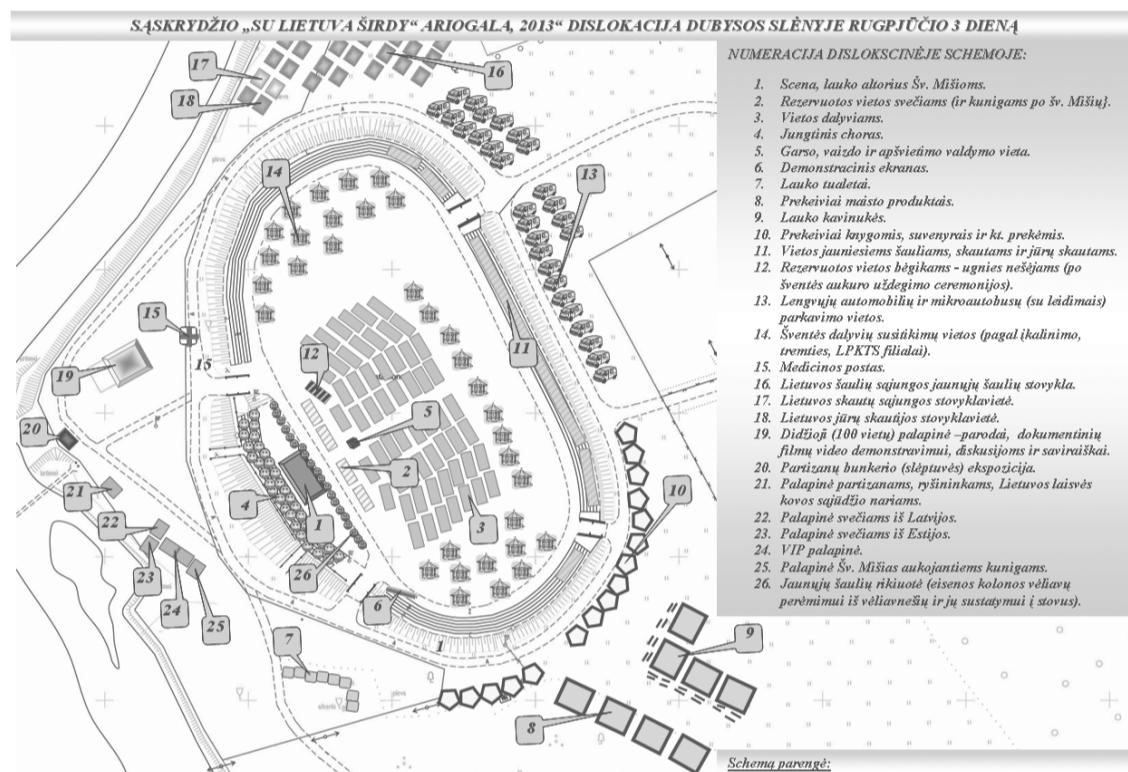
10 val. šventinė eisena nuo Ariogalos parapijos bažnyčios į Dubysos slėnį;

11 val. sv. Mišias Dubysos slėnyje aukos arkivyskupas Sigitas Tamkevičius;

13 val. jungtinio būvusių tremtinų ir politinių kalinių choro dainų koncertas;

14.30 val. šventinė popietė. Koncertuotas Dzūkijos bardas Albertas Antanavičius ir grupė „Kitava“;

19 val. vakarėlė jaunimui su grupėmis „Skyle“ ir „Kitava“.

**Dviveidystė teisinėje
Lietuvoje: vieniems
tuoj pat, kitiems –
kada nors**

(atkelta iš 2 psl.)

Jau nekalbant apie valstybinės pensijas gaunanciuju lygiai tokiai pat teisė gauti atkurtas pensijas, kaip ir valdininkams bei teisėjams, atlyginimus. Bet ko gi čia stebėtis: negi politikams ir valstybės tarnautojams pristigs politinės valios atkurti savo pačių sumažintus atlyginimus? Arba kitaip sakant, negi politikai ir valstybės tarnautojai suras politinės valios pirmą igyvendinti 2012 metų KT ntarimą ir pirmiau atkurti valstybines pensijas bei kompensuoti praradimus senatvės pensininkams?

Taigi nors gyvename lyg ir teisinėje valstybėje ir KT ntarimai turėtų galoti visiems vienodai, realiai gyvenime taip néra: vieniems Lietuvoje KT ntarimai veikia, o kiti gali ir palaukti.

Ingrida VĒGELYTĖ

Pirmyn už Dievą ir Tėvynę!

Lietuvai iškyla vis nauji pavojai... Daugelis ją šmeičia Lietuvoje ir užsienyje. Trimituoja, kad Lietuvoje néra jokių mažumų laisvės. Dabartinis gyvenimas liudija, kad ideologinės mažumos ir nusikaltėliai Lietuvoje turėjo daugiausiai laisvės...

Liepos 27 dieną, kada ištvirkę gėjai siaus Vilniuje, eikime į savo bažnyčias (daugiau siuo metu mes nieko negalime padaryti) ir tą laiką praleiskime maldoje. Melskimės ir giedokime giesmes. O jei neleis į bažnyčias, melskimės šventoriuje. Melskimės ir už Lietuvos valdžią, kad gintų Dievą ir Lietuvą, o negalėdami to padaryti užleistų vietą drąsesniams.

Mons. Alfonsas SVARINSKAS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu **prenumerata.post.lt** galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: **1 mėn. – 8,16 Lt,**
3 mėn. – 24,48 Lt, 6 mėn. – 48,96 Lt.
Dėkojame skaitytojams.

Dėmesio!
Kitas „Tremtinio“ numeris išeis rugpjūčio 9 dieną.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

TremtinysLPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija: Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,
Rasa Duobaitė-Bumbulienė**Mūsų adresas:** Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.**El. paštas:**

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos**netekėjų atspindžiai“ remia****Spausdino spaustuvė UAB****„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,****Kėdainiai****Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.****Kaina 2 Lt**

ILSÉKITÈS RAMYBĖJE

Jadvyga Šabanaitė-Ginčienė
1923–2013

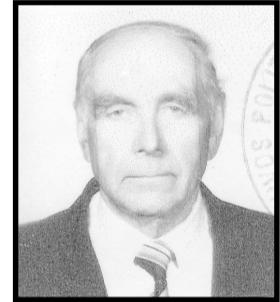
Gimė Šiaulių aps. Kuršėnų valsč. Raudėnų k. gausioje ūkininkų šeimoje. Jaunystėje ištekėjo. 1948 m. su šeima ištremta į Buriatijos Mongolią – Zaigrajevo r. Ilkos k. Kolūkyje dirbo įvairius darbus. Tremtyje susilaukė sūnaus Vytauto. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Raudėnuose, dirbo kolūkyje. Vėliau persikėlė gyventi į Kuršėnus, dirbo kelių valdyboje. Buvo aktyvi LPKTS Kuršėnų filialo ir tremtinų choro „Tremties varpai“ narė.

Palaidotė Raudėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų su šeima, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Jonas Kušlys
1923–2013

Gimė Raseinių r. Liauberiškės k. Baigė Raseinių gimnaziją. 1942 m. susituokė su Anastazija Meškauskaitė. Dirbo mokytoju Šimkaičių, Betygalos mokyklose. Išitraukė į pogrindinę veiklą – platino atsišaukimus, palaikė ryšius su partizanais. 1948 m. areštuotas ir nuteistas 25 m. Žmona su keturiais mažamečiais vaikais buvo įtraukta į tremiamųjų sąrašus, bet represijų išvengė. Jonas kalėjo Komijos Intos lageriuose. 1957 m. išleistas be teisės gyventi Lietuvoje. Tada jo šeima atsikėlė gyventi į Intą. 1968 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Šiaulių r. Ginkūnų kaime. Dirbo Ginkūnų ūkyje buhalteriu, vėliau – sandelininku. Buvo tolerantiškas, darbštus ir sažiningas žmogus.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinų sektoriuje.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris su šeimomis, artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Skelbimai

Liepos 28 d. (sekmadienį) 12 val. Kazlų Rūdos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1941–1945 m. žuvusius Lietuvos savisaugos dalinių karius.

13.30 val. senosiose Račyliškės kaimo kapinėse bus pavidintas paminklinis kryžius.

Važiuoti: senuoju keliu Ąžuolų Būdos link 9 kilometrus.

Rugpjūčio 3 d. (šeštadienį) 15 val. Raseinių r. Ariogalos sen. Pagynėvio k. bus šventinamas paminklinis kryžius Pagynėvio ir kaimyninių kaimų partizanų, žuvusiuų už Lietuvos laisvę atminimui. Bus pristatyta knyga „Kai Gynėvė raudojo krauju“, vaišinsimės etnografinėmis 1944–1950 metų kaimiškomis vaišėmis.

Važiuokite senuoju Žemaičių keliu pro Ariogalą. Privažiavę nuorodą „Negirva“ sukite nurodyta kryptimi, važiuokite tiesiai iki Šliužų kaimo – ten bus rodyklės arba lauks organizatoriai. Paminklinio kryžiaus koordinatės (WGS): 55.2944, 23.5912

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Dėmesio!

Buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius su šeimomis kviečiame dalyvauti **spalio 12 d. (šeštadienį)** Kauno sporto halėje (Perkūno al. 5) įvyksiančioje **jubiliejinėje 25-mečio šventėje**.

Prašome visus buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius, dalyvavusius 1988 metais Kauno sporto halėje vykusiame pirmajame suvažiavime, pareikšti apie apsisprendimą dalyvauti šiemet vyksiančioje šventėje ir užsiregistravoti LPKTS filialų būstinėse (pagal gabenamąją vietą).

LPKTS valdyba

Tiražas 2370. Užs. Nr.

Paminėtos S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 80-osios metinės

(atkelta iš 1 psl.)

Prie paminklo vykusiame S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 80-ujų metinių minėjime kalbėjo LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Jos teigimu, vieni pirmųjų perskridę Atlanto vandenyną ir taip nutiesę tiltą iš Europos į Ameriką, mūsų lauknai kartu sujungė ir viso pasaulio lietuvius.

„Atlanto nugalėtojų žygdarbis mažą tautą pavertė di-dele tauta. Narsių lakūnų skrydžio atminimas amžinai jungs mūsų šalies istoriją su jos dabartimi ir ateitimis. Linkiu, kad šis istorinis įvykis įkvėptų Lietuvą imtis ją garsinančiu žygį, – teigė šalies vadovė.

Nedideliu lektuvu įveikė Atlanto vandenyną ir patekę į aviacijos istoriją, prieš 80 metų S. Darius ir S. Girėnas visam pasauliui pranešė apie Lietuvą. Prezidentės teigimu, „Lituanicos“ skrydis buvo drąsos, atsidavimo ir meilės Tėvynei išraiška.

D. Grybauskaitė išlydėjo tradicinio bėgimo „Soldinas–Kaunas“ dalyvius, kurie bėgo 800 kilometrų – atstumą, kurio pritrūko S. Dariui ir S. Girėnui iki tikslų.

Minėjime grojo Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų orkestras, Myslibužo Dariaus ir Girėno gimnazijos ir Punsko moksleiviai atliko meninę programą.

Myslibužo miestelyje, S. Dariaus ir S. Girėno skverelyje, prie koplytėlės, kurioje po lektuvo katastrofos buvo pašarvoti lakūnų palai-kai, prie pargabenant juos į Lietuvą, prie paminklinio akmens Lietuvos didvyriams atminti išsautos pagarbos ir atminimo salvės.

Baigtą tvarkytį paminklo Dariui ir Girėnui Kaune aplinka

Skulptoriaus Juozo Šli-vinsko ir inžinieriaus Kęstu-čio Linkaus sukurtas ir iš bronzos nuliedintas S. Dariaus ir S. Girėno paminklas Kaune, prie Sporto halės, buvo pastatytas ir Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus pašventintas 1993 metais skrydžio 60-ujų metinių proga.

20 metų paminklo aplinka nebuvó iki galio sutvarkyta. Šiemet kelias savaites plu-š darbininkai baigė S. Da-

riaus ir S. Girėno paminklo ir jo aplinkos tvarkymo darbus: nuvalé iš bronzos nulie-tą paminklą bei ant jo esan-čius užrašus, sutvarké prie paminklo esantį grindinį, ap-link paminklą išliejo betoni-nę dangą, iрengé papildomus prožektorius, kurie tamsiu paros metu apšvies paminklą, netoli paminklo iрengé 15 naujų suoliukų, nugenero greta augančius medžius.

Aviacijos šventė

Liepos 20 dieną Kauno S. Dariaus ir S. Girėno aerodrome įvyko aviacijos šventė, skirta Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 80-osioms metinėms. Joje dalyvavo geriausiai Lietuvos ir Baltijos šalių aviatorių. Žiūrovai grožėjos para-sparnių, skraidyklių, sklandytuvų, lengvųjų ir ultralengvųjų lektuvų pasirodymais, aplo-dismentais ir džiugiaiš šūksniais pasitiko legendiniolėktuvą „Lituanica“ kopijos skrydži.

Po „Lituanicos“ pasirodymo aerodrome buvo atidengtas S. Dariaus ir S. Girėno atminimui skirtas memo-rialinis akmuo. Atidengimo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos kariuomenės Garbės kuopa, ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius, Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas.

Aerodrome visą dieną veikė karinės ir aviacinės technikos paroda. Jos metu šventės svečiai galėjo pasi-grožeti bei apžiūrėti Karinių oro pajėgų orlaivius ir valsty-binės sienos apsaugos sraigtasparnius. Renginio metu buvo pristatytais pirmasis lie-tuviškas kosminis palydovas.

Šventę vainikavo koncer-tas „Perkūno sakmių žygis per Lietuvą“, kuriame pasi-rodė patriotinio roko grupė „Thundertale“, pučiamuju orkestras, choras ir solistai.

„Tremtinio“ inf.

Televizijos programa

Liepos 29–rugpjūčio 4 d.

LRT

Pirmadienis, liepos 29 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Mylių Amerika. 10.45 Žingsnis po žingsnio. 11.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Atrankos varžybos. 13.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Kobra 11“. Ser. 16.20 Futbolas. UEFA U-19 čempionatas. Pusfinalis. 18.30 Šiandien. 19.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Futbolas. UEFA U-19 čempionatas. Pusfinalis. Pertr.- 22.00 Perlas. 23.05 Vakaro žinios. 23.20 „Puaro“. Ser.

Antradienis, liepos 30 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Mylių Amerika. 10.45 Žingsnis po žingsnio. 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis pre-rijose“. Ser. 13.00 Bėdų turgus (k.). 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.50 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvos“. Ser. 21.30 Emigrantai. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 Na-циonalinė paiešku taryba. 23.45 Vakaro žinios. 0.00 „Puaro“ (k.).

Trečiadienis, liepos 31 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Mylių Amerika. 10.45 Žingsnis po žingsnio. 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis pre-rijose“. Ser. 13.00 Bėdų turgus (k.). 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.50 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvos“. Ser. 21.30 Emigrantai. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 Na-ционаles paiešku taryba. 23.45 Vakaro žinios. 0.00 „Puaro“ (k.).

Ketvirtadienis, rugpjūčio 1 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Mylių Amerika. 10.45 Žingsnis po žingsnio. 11.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Atrankos varžybos. 13.00 Emigrantai (k.). 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.50 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvos“. Ser. 21.35 Futbolas. UEFA U-19 čempionatas. Finalas. Pertr.- 22.00 Perlas. 23.45 Vakaro žinios. 0.00 „Puaro“ (k.).

Pentktadienis, rugpjūčio 2 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Mylių Amerika. 10.45 Žingsnis po žingsnio. 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis pre-rijose“. Ser. 13.00 Emigrantai (k.). 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.50 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvos“. Ser. 21.35 Futbolas. UEFA U-19 čempionatas. Finalas. Pertr.- 22.00 Perlas. 23.45 Vakaro žinios. 0.00 „Puaro“ (k.).

Šeštadienis, rugpjūčio 3 d.

6.00 Stilius. Namai. 6.35 Stilius. Veidai. 7.15 Na-cionalinė paiešku taryba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Keliaujantiems lėtai su M. Starkumi. 11.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Atrankos varžybos. 13.00 „Chirurgijos istorija. Kraujujančios širdys“. Dok. 13.55 Futbolas. SMScredit.lt A Lyga. „Atlantas“–„Šiauliai“. 16.00 Žinios. 16.10 Cvekinimų konkertas. 19.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Jūros šventė 2013. 23.00 „Kryžminė ugnis“. Prancūzija. 2008. Trileris.

Sekmadienis, rugpjūčio 4 d.

6.00 Emigrantai. 7.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 8.00 Girių horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 12.00 Tuk tuk Indija. 13.00 Iškilmingų šv. Mišių transliacijai iš Telšių. 14.45 Klausimėlis.lt. 15.00 „Indijos laukinės gamtos paslapstys. Dramblių karalystė“. Dok. 16.00 Žinios. 16.10 Afrika. L.t. 17.15 Lietuva–jūrinė valstybė. 17.45 Septynios Kauno dienos. 18.30 Turizmo vietovės pritaikytois vi-siems. 19.00 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai. 20.30 Panorama. 20.45 Sa-vaitė. 21.15 „Apsisaukėlių orkestras“. Muz. komedia. 2009. Prancūzija, Italija, Rumunija. 23.35 Jūros šventė 2013 (k.).

LRT kultūra

Pirmadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Keliaukim! 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Didysis metų koncertas (k.). 13.30 Kai aš mažas buvau (k.). 14.15 Pasaulio plaukimo čempionatas. Atrankos varžybos (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.35 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Vizijos ir tikrovė. Vilniaus vyskupas kunigaičių Ignas Jokūbas Masalskis. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Trembita. 18.15 Svečių ekspresas. 18.45 Mūsų miesteliai. Naujamiestis. Berčiūnai. 19.35 „Jono Griciaus monologai“. 2011. Dok.f. 20.20 „Paskutinė atostogų diena“. 1964. Drama. 21.23 Renomė. Vakaras Gricių namuose. 22.15 „Kruizas“. Komedia. 2011. Prancūzija. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai (k.).

Antradienis

8.00 Tele bim-bam. 8.30 Laiko ženkli (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Ž. Noreikiens jubiliejinis vakaras „Tik jums“ (k.). 13.00 Europos vidury (k.). 13.30 Pagaukampė (k.). 14.00 Mūsų miesteliai. Naujamiestis. Berčiūnai. 14.50 Vizijos ir tikrovė (k.). 15.20 Kultūra. Kompozitorė R. Šerkšnytė. 15.30 „Jono Griciaus monologai“ (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.35 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Kelionė į būtai laiką. Dirigentas M. Bukša. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Vilniaus albumas. 18.15 Gimtoji žemė. 18.45 Septynios Kauno dienos. 19.30 Mažosios Lietuvos leidyklas. 20.15 „Šnipai“. Ser. 21.10 „Apie teisę“. Dok. 21.20 Prisiminkime. Dainos jūros tema. 21.30 „Raudonmedžio rojus“. Ser. 22.35 Kamerinės muzikos koncertas „Penkios melodijos rudeniui“. 23.00 Pasaulio dokumentika. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai (k.).

Trečiadienis

8.00 Animacija. 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 „Keliaujantys namų dailintojai“ (k.). 12.30 Misijos Baltijos jūros regione. (k.). 13.00 „Apie teisę“ (k.). 13.05 Prisiminkime (k.). 13.15 „Šnipai“ (k.). 14.10 Renomė. Vakaras Gricių namuose (k.). 15.05 Vaikų ir jaunimo džiazo dainų šventė „Jaunoji džiazo banga“ (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.35 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Laiko portretai. Seserys. Dailininkės Eglė ir Ieva Babilaitės. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Rusų gatvė. 18.15 Girių horizontai. 18.45 Emigrantai. 19.30 „Medininkai. Nebaigta byla“. 1996. Dok.f. 20.15 Liaudies kinas. „Žaizdos žemės mūs“. 1971. Vaid.f. 21.50 Kultūra (k.). 22.00 Elito kinas: „Undinė“. Drama. 2007. Rusija. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai (k.).

Ketvirtadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Girių horizontai. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Mažosios Lietuvos leidyklas (k.). 12.15 Laiko ženkli (k.). 12.45 Vizijos ir tikrovė (k.). 13.30 Kelionė į būtai laiką (k.). 14.15 Pasaulio plaukimo čempionatas. Atrankos varžybos (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.35 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Be pykčio. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Menora. 18.15 Kaimo akademija. 18.45 Asistentas vienai dienai. 19.30 Netradicinės pamokos. 20.15 Tarptautinis menu čempionatas „ART-O-THLON“. 21.30 KINFO. 21.55 LNOBT spektaklis. Baletas, „Vasarvidžio nakties sapnas“. 23.15 Lie-tuvė dokumentika. „Domeikos sindromas“. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai (k.).

Pentktadienis

8.00 Animacija. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Asistentas vienai dienai (k.). 12.15 Netradicinės pamokos (k.). 13.00 Tarptautinis menu čempionatas „ART-O-THLON“ (k.). 14.15 „Rumba, valsas ir jaunystė“. 1988. Muz.f. 14.45 Laiko portretai (k.). 15.30 Be pykčio (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.35 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Būtovės slėpiniai. Lietuva Ukrainoje. LDK pilys. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Vilniaus sasiuvinis. 18.15 Keliaukim! 18.45 Kai aš mažas buvau. 19.25 G. Rossini operų ir operetių uvertiūros ir arijos. 21.10 Kultūra. Kompozitorius S. Nakas. 21.30 Europos vi-dury. 22.00 Misijos Baltijos jūros regione. Kankinystės. 22.30 Pa-gaukampė. 23.00 Džiazo vakaras. „Estonian Police & Border Guard Orkestra“. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Pasaulio plaukimo čempionatas. Pusfinaliai. Finalai (k.).